

Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2020. gada 1. oktobrī
(OR. en)

11225/20
ADD 3

JAI 751
FREMP 81
AG 45
POLGEN 168

PAVADVĒSTULE

Sūtītājs:	Eiropas Komisijas ģenerālsekretāre, parakstījusi direktore <i>Martine DEPREZ</i>
Saņemšanas datums:	2020. gada 30. septembris
Saņēmējs:	Eiropas Savienības Padomes ģenerālsekretārs <i>Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN</i>
K-jas dok. Nr.:	SWD(2020) 302 final
Temats:	KOMISIJAS DIENESTU DARBA DOKUMENTS 2020. gada ziņojums par tiesiskumu Valstu sadaļa – tiesiskuma situācija Čehijā Pavaddokuments dokumentam KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI 2020. gada ziņojums par tiesiskumu Tiesiskuma situācija Eiropas Savienībā

Pielikumā ir pievienots dokuments SWD(2020) 302 *final*.

Pielikumā: SWD(2020) 302 *final*

Briselē, 30.9.2020.
SWD(2020) 302 final

KOMISIJAS DIENESTU DARBA DOKUMENTS

**2020. gada ziņojums par tiesiskumu
Valstu sadaļa – tiesiskuma situācija Čehijā**

Pavaddokuments dokumentam

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS
EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI**

**2020. gada ziņojums par tiesiskumu
Tiesiskuma situācija Eiropas Savienībā**

{COM(2020) 580 final} - {SWD(2020) 300 final} - {SWD(2020) 301 final} -
{SWD(2020) 303 final} - {SWD(2020) 304 final} - {SWD(2020) 305 final} -
{SWD(2020) 306 final} - {SWD(2020) 307 final} - {SWD(2020) 308 final} -
{SWD(2020) 309 final} - {SWD(2020) 310 final} - {SWD(2020) 311 final} -
{SWD(2020) 312 final} - {SWD(2020) 313 final} - {SWD(2020) 314 final} -
{SWD(2020) 315 final} - {SWD(2020) 316 final} - {SWD(2020) 317 final} -
{SWD(2020) 318 final} - {SWD(2020) 319 final} - {SWD(2020) 320 final} -
{SWD(2020) 321 final} - {SWD(2020) 322 final} - {SWD(2020) 323 final} -
{SWD(2020) 324 final} - {SWD(2020) 325 final} - {SWD(2020) 326 final}

KOPSAVILKUMS

Pašlaik notiek vai tiek gatavotas vairākas nozīmīgas reformas Čehijas tiesu sistēmā, tostarp prokuratūrā, tiesnešu atlases procedūrā un tiesnešu un prokuroru disciplinārajā sistēmā. Šīs reformas varētu palīdzēt vairot pārredzamību un ierobežot izpildvaras ietekmi uz tiesnešu un prokuroru iecelšanu, paaugstināšanu amatā un atcelšanu. Atsevišķi ierosināto reformu aspekti, īpaši attiecībā uz augsta ranga prokuroriem, ir izraisījuši zināmas bažas. Attiecībā uz tiesu sistēmas kvalitāti rezultatīva *e-file* ieviešana palīdzētu uzlabot tiesu digitalizāciju un pieejamību. Ierosinātā tiesas nodevu palielināšana ir izraisījusi jautājumus par tās ietekmi uz tiesu pieejamību visneaizsargātākajām personām.

Tiesiskais regulējums un iestāžu sistēma korupcijas apkarošanai kopumā ir izveidota. Ir īstenotas vairākas iniciatīvas ar mērķi vairot pārredzamību un pārskatatbildību, īpaši līgumu reģistra izveide un jaunais likums par amatpersonu izvērzišanu valsts uzņēmumos. Tomēr vairāki svarīgi leģislatīvi pasākumi vēl arvien nav pieņemti, piemēram, likumprojekti par lobēšanu un trauksmes cēlēju aizsardzību, kā arī likumprojekts par Augstākās revīzijas iestādes pilnvaru paplašināšanu. Pašlaik norit izmeklēšanas un revīzijas gan valsts, gan Eiropas līmenī par varbūtējiem interešu konfliktiem un ES līdzekļu izlietojumu. Pastāv satraukums par to, ka augsta līmeņa korupcijas lietas netiek pienācīgi izskatītas. Ir konstatēti trūkumi profesionālās godprātības sistēmās, kuras attiecas uz parlamenta deputātiem.

Pamattiesību un pamatbrīvību harta, kas ir iestrādāta Čehijas Konstitūcijā, 17. pantā garantē vārda brīvību un tiesības iegūt informāciju un skaidri aizliedz cenzūru. Plašsaziņas līdzekļu nozare vēl arvien ir pakļauta riskiem, kas saistīti ar plašsaziņas līdzekļu īpašnieku ietekmi uz redakcionālo saturu un izriet no tā, ka nav konkrētu noteikumu par plašsaziņas līdzekļu īpašumtiesību pārredzamību. Čehijas Apraides padome, šķiet, produktīvi veic savus pienākumus, lai gan vērojama pieaugoša polarizācija attiecībā uz neseniem lēmumiem par atsevišķu politiski jutīgu jautājumu atspoguļojumu plašsaziņas līdzekļos.

Kontroles un līdzsvara sistēma Čehijā ir labi izstrādāta. Ietekmes novērtējumu veikšana un apspriedes ar ieinteresētajām personām ir iedibināta prakse tiesību aktu ieviešanas gaitā, un tiek īstenoti centieni vairot likumdošanas procesa pārredzamību. Tomēr dažas pilsoniskās sabiedrības organizācijas ir aicinājušas sistemātiskāk iesaistīt pilsoniskās sabiedrības ieinteresētās personas likumdošanas procesā. Lai gan pastāv daudzveidīga un dinamiska pilsoniskā sabiedrība, spiediens uz dažu veidu NVO pieaug, īpaši migrācijas jomā. Ombuds pastāv, taču valsts cilvēktiesību iestādes vēl nav. Tiek īstenotas iniciatīvas regulāru debašu organizēšanai par tiesiskuma jautājumiem, īpaši no Senāta puses.

I. TIESU SISTĒMA

Čehijas tiesu sistēmu veido 86 rajona tiesas, 8 reģionālās tiesas, 2 augstās tiesas, Augstākā tiesa un Augstākā Administratīvā tiesa¹. Centrālā valsts iestāde, kas atbild par tiesu administrāciju, ir Tieslietu ministrija. Tieslietu ministrija administrē augstās, reģionālās un rajona tiesas likumā noteiktajā apmērā² vai nu tieši, vai ar šo tiesu priekšsēdētāju starpniecību. Dažus centrālās valsts administrācijas uzdevumus veic abu Augstāko tiesu priekšsēdētāji. Šīs dažādās iestādes ņem vērā attiecīgo tiesu padomju ieteikumus; šādas padomes ir izveidotas Augstākajā tiesā, Augstākajā Administratīvajā tiesā, augstajās tiesās, reģionālajās tiesās un lielākajās rajona tiesās. Reģionālo tiesu priekšsēdētāju atlasītos tiesneša amata kandidātus tieslietu ministrs piedāvā Valsts prezidentam iecelšanai. Prokuratūra ir daļa no izpildvaras. Prokurorus amatā uz neierobežotu laiku ieceļ tieslietu ministrs pēc Ģenerālprokurora ieteikuma. Ģenerālprokuroru ieceļ un atceļ valdība pēc tieslietu ministra ieteikuma³. Advokātu kolēģija ir izveidota ar likumu, un tā ir neatkarīga. Tā veic valsts pārvaldes uzdevumus un nodrošina pašregulāciju advokātu profesijas jomā. Advokātu kolēģijas pašpārvaldes pilnvaras likumā uzskaitītajās jomās ir tieslietu ministra pilnvaru ierobežotas⁴.

Neatkarība

Parlamentā tiek apspriesta tiesnešu atlases procedūras reforma. Šīs reformas⁵ mērķis ir vairojot pārredzamību un pārskatatbildību vispārējās jurisdikcijas tiesnešu un tiesu priekšsēdētāju atlasē. Kandidātu atlases process tieslietu jomas amatiem pašlaik nav likumā noteikts. Praksē kandidātus izvirza reģionālo tiesu priekšsēdētāji, kuri kandidātu sarakstu nosūta Tieslietu ministrijai. Pēc tā izskatīšanas Tieslietu ministrija nosūta galīgo kandidātu sarakstu Valsts prezidentam, kurš formāli ieceļ tiesnešus. Kandidātus augsto un reģionālo tiesu priekšsēdētāja amatam ierosina tieslietu ministrs⁶. Ja Valsts prezidents atsakās iecelt kandidātu, viņam tas ir jāpamato. Prezidenta lēmumi par tiesnešu iecelšanu ir pakļauti izskatīšanai administratīvajās tiesās⁷. Ierosinātie grozījumi ir vērsti uz pārredzamākas un vienotas sistēmas izveidi jaunu tiesnešu un tiesas priekšsēdētāju atlasei un iecelšanai amatā, balstoties uz precīziem, objektīviem un vienotiem kritērijiem⁸. Reformā ir noteikts arī atlases komiteju sastāvs augsto, reģionālo un rajona tiesu priekšsēdētāju amata kandidātu atlasei.

¹ Papildus tam specializētas administratīvās palātas reģionālo tiesu ietvaros darbojas kā pirmās instances administratīvās tiesas.

² Likums Nr. 6/2002 Coll. par tiesām un tiesnešiem.

³ Augsta ranga prokuroru iecelšanas un atcelšanas kārtība ir daļa no reformas, ko Tieslietu ministrija ierosināja 2019. gada jūnijā.

⁴ Čehijas sniegtā informācija 2020. gada ziņojumam par tiesiskumu, 6. lpp., un Čehijas Advokātu kolēģijas sniegtā informācija 2020. gada ziņojumam par tiesiskumu, 13. lpp.

⁵ Grozījums Likumā Nr. 6/2002 Coll. par tiesām un tiesnešiem. Papildus tiesnešu atlases procedūras reformēšanai ierosinātie grozījumi ietver arī detalizētāku regulējumu par tiesnešu sekundārām darbībām un izmaiņas attiecībā uz nespeciālistiem, kam ļauts pildīt zvērināto pienākumus (*lay jurors*).

⁶ Likums Nr. 6/2002 Coll. par tiesām un tiesnešiem un 61., 62., un 65. attēls 2018. gada ES rezultātu apkopojumā tiesiskuma jomā.

⁷ Lēmumi ir pakļauti izskatīšanai tiesā attiecībā uz *inter alia* tiesībām uz vienlīdzīgiem piekļuves nosacījumiem vēlētiem un nevēlētiem valsts amatiem un tiesībām uz lietas izskatīšanu bez nepamatotas kavēšanās. Augstākās Administratīvās tiesas 2006. gada 27. aprīļa lēmums Nr. 4 Aps 4/2005 un 2008. gada 21. maija lēmums Nr. 4 Ans 9/2007.

⁸ Grozījums Likumā Nr. 6/2002 Coll. par tiesām un tiesnešiem. Ja grozījumi tiks pieņemti, ierosinātā jaunu tiesnešu atlases sistēma sastāvēs no pieciem posmiem: 1) prakse tiesneša palīga amatā; 2) eksāmens tieslietu jomā; 3) tiesneša kandidātu atlases procedūra; 4) tiesneša kandidāta prakse; 5) atklāts konkurss uz tiesneša amatu. Citu juridisko profesiju kandidāti (piemēram, advokāti, notāri, tiesu izpildītāji vai prokurori) arī var pieteikties uz tiesneša kandidāta un/vai tiesneša amatu.

Atlases komiteju veidotu pieci dalībnieki, no kuriem divi pārstāvētu izpildvaru un trīs — tiesu iestādes; par kandidātu novērtēšanu atbildīgās atlases komitejas sastāvs ir precizēts sīkāk atkarībā no attiecīgā amata⁹. Nodoms ir tāds, ka komitejās, kuras iesaka kandidātu galīgo sarakstu, ievērojama dalībnieku daļa pārstāvētu tiesu iestādes, tas saskan ar Eiropas Padomes ieteikumiem¹⁰.

Plašas sabiedrības un uzņēmumu priekšstatā tiesu sistēmas neatkarības līmenis ir vidējs. 56 % plašas sabiedrības un 44 % uzņēmumu uzskata, ka tiesu neatkarība ir “diezgan liela vai ļoti liela”. Šie skaitļi pēdējos gados kopumā ir palielinājušies¹¹.

Reformas projekts par tiesnešu, prokuroru un tiesu izpildītāju disciplināro sistēmu pašlaik tiek skatīts parlamentā¹². Tā mērķis ir, no vienas puses, stiprināt procedūras likumības garantijas, ieviešot pārsūdzības sistēmu, un, no otras puses, vairojot procedūras efektivitāti. Esošajā sistēmā nav iespējams pārsūdzēt disciplinārās tiesas lēmumu; šī tiesa ir īpašs senāts Augstākajā Administratīvajā tiesā¹³. Reforma izveidotu divlīmeņu disciplināro sistēmu, kurā augstās tiesas darbotos kā pirmā instance un Augstākā tiesa un Augstākā administratīvā tiesa būtu apelācijas tiesa. Šāda reforma palīdzētu stiprināt tiesu sistēmas neatkarību saskaņā ar Eiropas Padomes ieteikumiem¹⁴.

Tieslietu ministrs ierosināja prokuratūras reformas projektu. 2019. gada jūnijā prezentētā reforma¹⁵ grozīs iecelšanas un atcelšanas kārtību prokuratūrā. Pašlaik Ģenerālprokuroru uz neierobežotu laiku ieceļ valdība pēc tieslietu ministra ieteikuma. Vienlaikus likumā ir noteikts, ka valdība var atcelt Ģenerālprokuroru pēc tieslietu ministra ierosinājuma, nepaskaidrojot iemeslus¹⁶. Attiecībā uz citiem prokuroriem likumā ir noteikts, kura iestāde tos ieceļ, bet atlases process un prasības amata kandidātiem nav noteikti. Tieslietu ministra ierosinātā reforma nosaka, ka augsta ranga prokurori, tostarp Ģenerālprokurors, var tikt atcelti tikai ar disciplināras tiesvedības lēmumu. Tāpat tā nosaka,

⁹ Piemēram, attiecībā uz augstās vai reģionālās tiesas priekšsēdētāja atlati ierosinātais atlases komitejas sastāvs ir šāds: tieslietu ministra vietnieks, eksperts no Tieslietu ministrijas, tās augstās vai reģionālās tiesas priekšsēdētājs (vai viņa pilnvarots vietnieks), kurā atrodas ieņemamais priekšsēdētāja amats, citas augstās vai reģionālās tiesas priekšsēdētājs (vai priekšsēdētāja vietnieks) un Augstākās tiesas priekšsēdētājs vai viņa izraudzīts priekšsēdētāja vietnieks.

¹⁰ Eiropas Padomes Ministru Komitejas Ieteikuma CM/Rec(2010)12 47. punkts. Par tiesnešu iecelšanas procesu no tiesnešu neatkarības un objektivitātes viedokļa, apvienotās lietas C-585/18, C-624/18 un C-625/18, *A. K.*, 124.–125. un 133.–134. punkts; lieta C-272/19, *Land Hessen*, 54.–60. punkts.

¹¹ 44. un 46. attēls, 2020. gada Eiropas Savienības rezultātu apkopojums tiesiskuma jomā. Priekšstats par tiesu sistēmas neatkarību iedalāms šādās kategorijās: ļoti zems (mazāk nekā 30 % respondentu uzskata, ka tiesu sistēmas neatkarības līmenis ir diezgan liels un ļoti liels); zems (30–39 %), vidējs (40–59 %), augsts (60–75 %), ļoti augsts (vairāk nekā 75 %).

¹² Likums Nr. 7/2002 *Coll.* par tiesnešu, prokuroru un tiesu izpildītāju disciplinārlietu izskatīšanu.

¹³ Ir iespējams lūgt atsākt lietas izskatīšanu, ja atklājusies iepriekš nezināma informācija, un iesniegt konstitucionālu sūdzību; taču tas netiek uzskatīts par standarta pārskatīšanu.

¹⁴ CDL-AD(2016)017, “Rule of Law Checklist”, 78. punkts, CM/Rec(2010)12, 69. punkts, CDL-AD(2010)004, 43. punkts. Saskaņā ar Eiropas Savienības Tiesas judikatūru (C- 216/18 PPU, LM, 2018. gada 25. jūlijs, 67. punkts): “Neatkarības prasība arī pieprasa, lai to personu, kuras spriež tiesu, disciplinārie pasākumi arī būtu garantijas, kas nepieciešamas, lai izvairītos no jebkāda riska, ka šādi pasākumi tiks izmantoti kā tiesu nolēmumu satura politiskās kontroles sistēma. Šajā sakarā tādu noteikumu paredzēšana, kuros tostarp ir definēta gan rīcība, kas ir disciplinārpārkāpumi, gan konkrēti piemērojami sodi, kuri paredz neatkarīgas instances iesaistīšanos saskaņā ar procedūru, kas pilnībā garantē Hartas 47. un 48. pantā paredzētās tiesības, tostarp tiesības uz aizstāvību, un kuros ir paredzēta iespēja tiesā apstrīdēt disciplināro iestāžu lēmumus, ir būtisko garantiju kopums, lai saglabātu tiesu varas neatkarību.”

¹⁵ Materiāli publicēti likumdošanas procesa elektroniskajā bibliotēkā, <https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=KORNBD9J6ZWU>.

¹⁶ Likums Nr. 283/1993 *Coll.* par prokuratūru.

ka augstākā līmeņa prokurori tiktu iecelti uz septiņiem gadiem, un apraksta prasības prokurora amata kandidātiem un atlases kārtību. Kandidāti būtu jāatlasa komitejai piecu dalībnieku sastāvā, trīs no kuriem būtu jāizvirza Tieslietu ministrijai (vienam no tiem jābūt tiesnesim), viens — Ģenerālprokuratūrai un viens — augstākā līmeņa prokuroram, kurš ir atbildīgs par augstākā līmeņa prokuroru iecelšanas priekšlikuma iesniegšanu. Grozījums arī paredz, ka esošā Ģenerālprokurora pilnvaru termiņš beigsies 2023. gadā, bet divu augsto tiesu prokuroru — 2024. gadā. Apspriešanas procesā vairākas ieinteresētās personas¹⁷ ir paudušas bažas, ka atsevišķi ierosinātie grozījumi uzturētu spēcīgu izpildvaras iesaisti Ģenerālprokurora un citu galveno prokuroru atlasē, īpaši izvirzot atlases komitejas dalībniekus, kuri būtu atbildīgi par prokuratūras amatu kandidātu atlasī. Turklāt ieinteresētās personas ir kritizējušas to, ka, lai gan grozījumā paredzēts septiņus gadus ilgs pilnvaru termiņš augstākā līmeņa prokuroriem, esošā ģenerālprokurora un divu augsto tiesu prokuroru pilnvaru termiņi beigtos attiecīgi 2023. un 2024. gadā, jo viņi amatus jau ieņēmuši ilgāk, nekā to paredz reforma¹⁸. Reformas projektu valdība vēl nav apstiprinājusi, un likumdošanas process parlamentā vēl nav sācies.

Kvalitāte

Valdības ierosinātie Tiesas nodevu likuma grozījumi pašlaik tiek skatīti parlamentā¹⁹. 2020. gada februārī prezentētais Tiesas nodevu likuma grozījumu projekts ierosina dažu tiesas nodevu visaptverošu paaugstināšanu, lai tās saskaņotu ar dzīves līmeņa paaugstināšanos kopš pēdējo grozījumu izdarīšanas 2011. gadā²⁰. Vienlaikus priekšlikums ierosina palielināt atsevišķas tiesas nodevas ar mērķi veicināt pārdomātāku vēršanos tiesā²¹ un strīdu alternatīvas izšķiršanas izmantošanu, piemēram, mierizlīgumu mediācijas ceļā²². Pašlaik tiesas nodevas ir salīdzinoši zemas civillietās un patērētāju lietās, bet samērā augstas komerclietās²³. Apspriešanas procesā un publiskās debatēs ieinteresētās personas²⁴ ir paudušas bažas par reformas ietekmi uz tiesas pieejamību, īpaši visneaizsargātākajiem sabiedrības locekļiem²⁵. Lai šo problēmu risinātu, likumprojektā ierosināts atbrīvojumu no tiesas nodevām vairs neuzskatīt par izņēmuma gadījumu. Tiesas dalībnieku, kurš spēs pierādīt, ka viņa finansiālā situācija ir sarežģīta, būs iespējams atbrīvot no tiesas nodevām.

¹⁷ Tostarp ģenerālprokurors, Prokuroru savienība un Valdības padome korupcijas apkarošanas koordinācijai.

¹⁸ Sk. iepriekšējo piezīmi. Paziņojumā presei ģenerālprokurors paziņoja, ka, ņemot vērā noteiktās pilnvaru termiņa beigas, patiesais mērķis ir aizstāt viņu un divus augsto tiesu prokurorus.

¹⁹ Likumprojekts, ar ko groza Likumu Nr. 549/1991 *Coll.* par tiesas nodevām.

²⁰ Īpaši, piemēram, nodeva par pieteikumu celt civilu finansiālu prasījumu līdz 20 000 CZK (aptuveni 750 EUR) divkāršots no 1000 CZK (aptuveni 37 EUR) uz 2000 CZK (aptuveni 75 EUR); nodeva par pieteikumu tāda elektroniskā maksājuma rīkojuma izsniegšanai, kura priekšmets ir monetāra darbība līdz 10 000 CZK (aptuveni 375 EUR), tiktu apvienota ar kategoriju līdz 20 000 CZK (aptuveni 750 EUR), un nodeva tiktu palielināta no 400 CZK (aptuveni 15 EUR) līdz 1500 CZK (aptuveni 56 EUR); un nodeva par pieteikumu celt prasību, lai apstrīdētu administratīvās iestādes lēmumu, palielinātos no 3000 CZK (aptuveni 113 EUR) līdz 6000 CZK (aptuveni 225 EUR).

²¹ Ienākošo strīdīgo civillietu un komerclietu skaits 2012.–2018. gadā pastāvīgi ir bijis nedaudz virs ES vidējā rādītāja. 3. attēls, 2020. gada Eiropas Savienības rezultātu apkopojums tiesiskuma jomā.

²² Šādā gadījumā tiesas nodevas tiktu atmaksātas vai samazinātas.

²³ 24. un 25. attēls, 2020. gada Eiropas Savienības rezultātu apkopojums tiesiskuma jomā. Balsīts attiecīgi uz konkrētas patērētāju lietas un konkrētas komerclietas scenāriju.

²⁴ Piemēram, Augstākā Administratīvā tiesa, valdības komisārs cilvēktiesību jautājumos, Nodarbinātības un sociālo lietu ministrija vai Tiesībsargs.

²⁵ Eiropas Cilvēktiesību tiesa (ECT) konstatēja, ka tiesas nodevas noteiktos apstākļos varētu kavēt tiesas pieejamību. Sk. ECT, *Kreuz v. Poland*, 60.–67. punkts; ECT, *Podbielski and PPU Polpure v. Poland*, 65.–66. punkts; ECT, *Weissman and Others v. Romania*, 42. punkts; ECT, *Georgel and Georgeta Stoicescu v. Romania*, 69.–70. punkts; ECT, *Stankov v. Bulgaria*, 59. punkts. Sk. arī Eiropas Savienības Tiesas spriedumu lietā C-279/09, *DEB*, 61. punktu, kā arī lietā C-61/14, *Orizzonte Salute*, 46.–47. punktu.

Advokātu kolēģija ir īstenojusi paplašinātas juridiskās palīdzības sistēmu. Kopš 2018. gada Advokātu kolēģija ir īstenojusi paplašinātas bezmaksas juridiskās palīdzības sistēmu²⁶; tās ietvaros advokāti sniedz juridiskās konsultācijas par ļoti zemu maksu vai par brīvu²⁷. Šo sistēmu līdzfinansē valsts.

Tiesu sistēmas digitalizācijā ir iespējami uzlabojumi. Lai gan prasības pieteikumu ir iespējams iesniegt elektroniski²⁸, vēl nav iespējams sekot tiesvedības gaitai tiešsaistē, un spriedumi tikai daļēji ir pieejami tiešsaistē²⁹. Covid-19 pandēmija izcēla nepieciešamību ieviest digitālus tiesas dokumentus. Lai gan Tieslietu ministrija jau ir sākusi īstenot *e-file*, projekts vēl arvien ir agrīnā stadijā³⁰. Pašlaik *e-file* var izmantot tikai saistībā ar maksājuma rīkojumiem³¹.

Maksātnespējas procesa reforma tika pieņemta 2019. gadā. Grozījums paplašināja to lietu klāstu, kurās tiesa var norakstīt debitora parādu. Grozījuma pamatā bija liels cilvēku skaits tā sauktajā parādu slazdā un šīs situācijas negatīvā ietekme uz indivīdiem un sabiedrību kopumā³². Saskaņā ar jaunāko statistiku (no 2020. gada februāra) gandrīz 800 000 cilvēku, aptuveni 8 % no iedzīvotāju skaita, ir debitori tiesu izpildītāju īstenotos izpildes procesos³³, tajā skaitā ir daudzi gadījumi, kuros izpildes process nav samērīgs ar sākotnējo prasību. Saskaņā ar 2019. gada informāciju 90 % debitoru nebūtu spējīgi jebkad atmaksāt savus parādu un saskaras ar potenciālām iztikas līdzekļu problēmām³⁴. Šādām situācijām var būt negatīva ietekme uz dažādām pamattiesībām³⁵. Reformas mērķis ir ļaut lielākam skaitam debitoru izmantot iespēju atbrīvoties no parādsaistībām ar maksātnespējas procedūras starpniecību. Laiks rādīs, vai šis grozījums sasniegs savu mērķi.

Efektivitāte

Tiesu sistēma nesaskaras ar īpašām efektivitātes problēmām civillietās un komercietās, bet administratīvo lietu izskatīšana vēl arvien norit lēni. Aplēstais tiesvedības ilgums civillietās un komercietās sakrīt ar vidējo ilgumu vai ir īsāks par to, un lietu pabeigšanas koeficients liecina, ka tiesas spēj tikt galā ar ienākošajām lietām³⁶. Administratīvās lietās Čehijas paziņotie rezultāti ir viduvēji, saskaņā ar aplēsēm lēmuma pieņemšana administratīvā lietā pirmajā instancē 2018. gadā aizņēma 412 dienas³⁷. Lietu pabeigšanas koeficients ir viens no zemākajiem ES kontekstā³⁸, tas liecina par problēmām šajā jomā. Viens no iemesliem varētu būt personāla trūkums, proti, tikai aptuveni 4 % tiesnešu strādā ar administratīvām

²⁶ Sistēma tika ieviesta kā daļa no Likuma Nr. 258/2017 *Coll.*, ar ko groza Juridisko profesiju likumu.

²⁷ Bezmaksas juridisko konsultāciju ilgums ir 30 līdz maksimums 120 minūtes gadā. Nodeva par pieteikuma izskatīšanu ir 100 CZK (aptuveni 4 EUR), bet ir izņēmuma gadījumi, kad nodeva tiek pilnībā atcelta.

²⁸ 27. attēls, 2020. gada Eiropas Savienības rezultātu apkopojums tiesiskuma jomā.

²⁹ 28. attēls, 2020. gada Eiropas Savienības rezultātu apkopojums tiesiskuma jomā.

³⁰ Pašlaik notiek konkurss izstrādātājiem.

³¹ Turklāt kopš 2019. gada notiek projekts Ģenerālprokuratūras biroja modernizācijai un digitalizācijai, un tā laikā tiek analizēti prokuratūras darbplūsmu procesi, īpašu uzmanību pievēršot iespējām procesus digitalizēt; projekts tiek īstenots ar Eiropas Komisijas Strukturālo reformu atbalsta programmas palīdzību.

³² Likuma Nr. 31/2019 paskaidrojuma ziņojums.

³³ Čehijas Tiesu izpildītāju palātas tīmekļa vietne, statistikas pārskats.
<https://statistiky.ekcr.info/statistiky>.

³⁴ Regulējuma ietekmes novērtējuma ziņojums par Likumu Nr. 31/2019.

³⁵ Čehijas Konstitucionālās tiesas lēmums Nr. I. ÚS 3271/13.

³⁶ 5.–7. un 10.–11. attēls, 2020. gada Eiropas Savienības rezultātu apkopojums tiesiskuma jomā.

³⁷ 8. attēls, 2020. gada Eiropas Savienības rezultātu apkopojums tiesiskuma jomā.

³⁸ 88 % 2018. gadā, 12. attēls, 2020. gada Eiropas Savienības rezultātu apkopojums tiesiskuma jomā.

lietām³⁹. Iekšlietu ministrijas publicētie dati⁴⁰ liecina, ka 2019. gadā pastāvēja ievērojamas reģionālas atšķirības tiesu efektivitātē⁴¹. Šīs atšķirības ir saglabājušās par spīti pozitīvām tendencēm to samazināšanā. Tieslietu ministrija ir sākusi apsvērt iespējamus grozījumus Administratīvo tiesu kodeksā, lai cita starpā paātrinātu lietu izskatīšanu administratīvajās tiesās un vairotu tās efektivitāti⁴².

II. PRETKORUPCIJAS REGULĒJUMS

Tiesiskais regulējums un iestāžu sistēma korupcijas apkarošanai kopumā ir izveidota. Korupcijas apkarošana ir vairāku iestāžu kompetencē. Tieslietu Ministrijas Interesu konfliktu un pretkorupcijas departaments ir atbildīgs par pretkorupcijas programmu. 2014. gadā izveidotā Pretkorupcijas padome darbojas kā valdības konsultatīvā iestāde. Nacionālā Organizētās noziedzības apkarošanas aģentūra sadarbībā ar prokuratūru izmeklē ar korupciju saistītus nodarījumus. Finanšu analītikas birojs tika izveidots 2017. gadā kā neatkarīgs administratīvs birojs, tas darbojas kā finanšu ziņu vākšanas vienība. Augstākā revīzijas iestāde pārskata valsts īstenoto valsts ieņēmumu un izdevumu pārvaldību, un tās konstatējumi var palīdzēt noteikt korupcijas riskus. Pēdējos gados sāktas vairākas reformas pārredzamības un pārskatatbildības jomā. Vairāki būtiski leģislatīvi pasākumi vēl ir jāpieņem, īpaši attiecībā uz lobēšanu un trauksmes cēlēju aizsardzību, kā arī likumprojekts par Augstākās revīzijas iestādes pilnvaru paplašināšanu.

Saskaņā ar jaunāko *Transparency International* 2019. gada korupcijas uztveres indeksu Čehija ieguva 56 punktus no 100 un ieņēma 13. vietu Eiropas Savienībā un 44. vietu pasaulē⁴³. 87 % respondentu 2020. gada Eiropabarometra speciālpetaujā par korupciju uzskatīja, ka korupcija ir plaši izplatīta viņu valstī (ES vidējais rādītājs: 71 %), un 22 % iedzīvotāju uzskata, ka korupcija viņus skar personīgi ikdienas dzīvē (ES vidējais rādītājs: 26 %)⁴⁴. Uzņēmumu gadījumā 76 % uzskata, ka korupcija ir plaši izplatīta (ES vidējais rādītājs: 63 %) un 32 % uzņēmumu uzskata, ka korupcija ir problēma, nodarbojoties ar darījumdarbību Čehijā (ES vidējais rādītājs: 37 %)⁴⁵. 29 % iedzīvotāju uzskata, ka ir pietiekami daudz veiksmīgu kriminālvajāšanas gadījumu, kas attur cilvēkus no koruptīvas prakses (ES vidējais rādītājs: 36 %), savukārt 21 % uzņēmumu uzskata, ka cilvēki un uzņēmumi, kas pieķerti augstas amatpersonas kukuļošanā, tiek atbilstoši sodīti (ES vidējais rādītājs: 31 %).

Čehijā ir labi izstrādāts stratēģiskais pretkorupcijas regulējums. Kopš 1999. gada valdība ir pieņēmusi secīgas pretkorupcijas stratēģijas. Esošā stratēģija aptver periodu no 2018. līdz 2022. gadam⁴⁶ un paredz tādu triju viena gada rīcības plānu sagatavošanu, kuru īstenošana jāuzrauga valdības Pretkorupcijas padomei. Padomei palīdz Tieslietu ministrijas

³⁹ Informācija saņemta valsts apmeklējuma kontekstā, un to apstiprina dati Tieslietu ministrijas publicētajā “České soudnictví 2019: Výroční statistická zpráva” [“Čehijas tiesu sistēma 2019. gadā: gada statistikas pārskats”] un Eiropas Padomes Tiesiskuma efektivitātes izvērtēšanas komisijas (CEPEJ) pētījumā par ES dalībvalstu tiesu sistēmu darbību (2020. gads).

⁴⁰ “České soudnictví 2019: Výroční statistická zpráva” [“Čehijas tiesu sistēma 2019. gadā: gada statistikas pārskats”], Tieslietu ministrija, 2020. gads.

⁴¹ Piemēram, vidēji civillietas pabeigšanai vislēnāk strādājošajās tiesās ir nepieciešams gandrīz divreiz vairāk laika nekā visātrāk strādājošajā tiesā. “České soudnictví 2019: Výroční statistická zpráva” [“Čehijas tiesu sistēma 2019. gadā: gada statistikas pārskats”], Tieslietu ministrija, publicēts 2020. gada 30. jūnijā.

⁴² Čehijas iestāžu sniegta informācija.

⁴³ *Transparency International* (2020), 2019. gada korupcijas uztveres indekss.

⁴⁴ Eiropabarometra speciālpetauja Nr. 502 (2020).

⁴⁵ Eiropabarometra speciālpetauja Nr. 482 (2019).

⁴⁶ Valdības koncepcija cīņai pret korupciju 2018.–2022. gadam.

Interesešu konfliktu un pretkorupcijas departaments, kurš izstrādā pretkorupcijas stratēģiskos dokumentus un ir atbildīgs par pretkorupcijas programmu. 2020. gada februārī valdība apstiprināja jauno Rīcības plānu cīņai pret korupciju⁴⁷. Tas koncentrējas uz četrām galvenajām prioritārajām jomām: i) produktīva un neatkarīga valdība; ii) pārredzamība un atklāta piekļuve informācijai; iii) valsts īpašuma efektīva pārvaldība un iv) pilsoniskās sabiedrības attīstība. 2020. gada aprīlī valdība secināja, ka lielākā daļa darbību 2019. gada rīcības plānā ir pabeigtas⁴⁸.

Pretkorupcijas krimināltiesiskais regulējums kopumā ir izveidots, taču atsevišķas problēmas ir saglabājušās. Čehijas Kriminālkodekss nosaka kriminālatbildību par tādiem nodarījumiem kā kukuļa pieņemšana, kukuļošana, tirgošanās ar ietekmi un priekšrocību izkārtošana valsts līgumu slēgšanā, publiskā iepirkumā un publiskā izsolē⁴⁹. Ar kukuļošanu saistītās normas neietver visas publiskā sektora darbinieku kategorijas, jo tās attiecas tikai uz “personām, kas pieņem lēmumus vai piedalās to pieņemšanā par jautājumiem sabiedrības interesēs”⁵⁰. Kriminālkodeksā nav īpaši noteikta kriminālatbildība par ārvalstu kukuļošanu⁵¹. 2014. gadā izveidotā valdības konsultatīvā iestāde koordinē un izvērtē darbības pretkorupcijas jomā.

Personu, par kurām veikta izmeklēšana saistībā ar korupcijas nodarījumu, tiesāto un notiesāto personu skaits pēdējos trīs gados ir svārstījies. 2017. gadā Čehijas tiesībsardzības iestādes sāka 115 izmeklēšanas par korupcijas nodarījumiem salīdzinājumā ar 319 izmeklēšanām 2018. gadā un 152 — 2019. gadā. 2017. gadā 148 personas tika turētas aizdomās vai tiesātas par korupcijas nodarījumiem⁵² salīdzinājumā ar 268 personām 2018. gadā un 190 — 2019. gadā⁵³. Pēdējos gados Čehijā ir izmeklētas vairākas augsta līmeņa korupcijas lietas, iespējamiem vainīgajiem izvirzītas apsūdzības un dažos gadījumos viņi tikuši notiesāti. Tomēr 62 % Čehijas respondentu 2020. gada Eiroparometra aptaujā par korupciju⁵⁴ uzskata, ka nav pietiekami daudz sekmīgu kriminālvajāšanu, lai atturētu cilvēkus no koruptīvas prakses (ES vidējais rādītājs: 34 %) un 64 % uzskata, ka augsta līmeņa korupcijas lietas netiek pietiekami izmeklētas (ES vidējais rādītājs: 66 %). Turklāt 54 % uzņēmumu, kas tika aptaujāti 2019. gada Eiroparometra aptaujā “Businesses’ attitudes towards corruption in the EU”⁵⁵, uzskata, ka ir maz ticams, ka korumpētas personas tiktu sodītas ar lielu naudas sodu vai brīvības atņemšanu (ES vidējais rādītājs: 39 %).

Pašlaik norit valsts un Eiropas līmeņa izmeklēšanas un revīzijas par potenciāliem interešu konfliktiem un ES līdzekļu izlietojumu. ES līdzekļu pārvaldība Čehijā pēdējos gados ir minēta kā potenciāli satraukumu raisošs jautājums⁵⁶. Pēc izmeklēšanas, kuru 2016.–2017. gadā veica Eiropas Birojs krāpšanas apkarošanai (*OLAF*) un kuras laikā tika konstatēti būtiski pārkāpumi ES līdzekļu izlietojumā, šobrīd valsts līmenī notiek kriminālizmeklēšana

⁴⁷ Pretkorupcijas rīcības plāns 2020. gadam.

⁴⁸ Pretkorupcijas rīcības plānā 2019. gadam iekļauto pasākumu īstenošanas izvērtēšana.

⁴⁹ Likuma Nr. 40/2009 *Coll.* (Kriminālkodekss) X nodaļa, 3. daļa, īpašā iedaļa “Korupcija”.

⁵⁰ GRECO trešā novērtēšanas kārtā. Otrais atbilstības ziņojums par Čehijas Republiku.

⁵¹ Jaunākajā ziņojumā “Implementing the OECD anti-bribery convention: Phase 4 two-year follow-up report: Czech Republic” saistībā ar ESAO Pretkukuļošanas konvencijas īstenošanu minēts, ka ir vairāki ieteikumi, kas ir daļēji ņemti vērā vai nav ņemti vērā nemaz.

⁵² Kriminālprocesa kodeksa 160. pants un 179.b panta 3. punkts.

⁵³ Informācija saņemta Čehijas apmeklējuma laikā 2020. gada 3.–5. jūnijā.

⁵⁴ “Special Eurobarometer 502: Corruption” (2020).

⁵⁵ Eiroparometra 482. zibensaptauja (2019), “Businesses’ attitudes towards corruption in the EU”.

⁵⁶ 2020. gada jūnijā Eiropas Parlaments pieņēma rezolūciju par situāciju Čehijā (2019/2987(RSP)) un puda satraukumu par interešu konfliktiem un valsts un ES līdzekļu sadali un izlietojumu.

augsta līmeņa lietā; ir sāktas papildu Komisijas revīzijas, kuru mērķis ir izpētīt jautājumus saistībā ar iespējamiem interešu konfliktiem ES līdzekļu izlietojumā.

Likums par interešu konfliktiem satur noteikumus par interešu konfliktiem un aktīvu atklāšanu⁵⁷. Tas attiecas uz ministru kabinetu, parlamenta deputātiem, apgabalu gubernatoriem un viņu vietniekiem, vecākajām amatpersonām, mēriem un vietējo padomju locekļiem, kā arī uz valsts pārvaldes, uzraudzības un kontroles iestādēm. Saskaņā ar šo likumu ir izveidots paziņojumu centrālais reģistrs, kuru pārvalda Tieslietu ministrija. Personām, uz kurām attiecas šis likums, ir jāiesniedz deklarācijas par personīgajām interesēm, aktīviem, aktivitātēm, ienākumiem, dāvinājumiem un saistībām. *GRECO* ir norādījusi, ka varētu būt nepieciešamas iedarbīgākas sankcijas attiecībā uz deklarāciju prasībām⁵⁸. Tāpat ticis uzsvērts, ka Čehijai būtu jāapsver deklarācijās norādāmās informācijas paplašināšana, iekļaujot arī parlamenta deputātu laulātos un apgādājamus ģimenes locekļus⁵⁹. Likums neregulē dāvinājumu un citu labumu pieņemšanas kārtību attiecībā uz parlamenta deputātiem⁶⁰. Jaunākajā Eiropas pusgada ziņojumā ir uzsvērts, ka trūkst skaidru noteikumu attiecībā uz parlamenta deputātiem par, piemēram, dāvinājumu un citu labumu pieņemšanu, darbības un neatbilstību deklarēšanu un kontaktiem ar lobistiem⁶¹.

Vairākas iniciatīvas ir vērstas uz pretkorupcijas un profesionālās godprātības noteikumu stiprināšanu valsts pārvaldē. Ir izveidota iekšējā pretkorupcijas pamatprogramma⁶², kas nosaka korupcijas risku regulāru izvērtēšanu un iekšējo risku pārvaldību ministrijās, citās centrālajās iestādēs un pakļautajās struktūrās un aģentūrās. Katrai iestādei ir jāizstrādā savs satvars, kuru veido ētikas kodekss, profesionālās godprātības apmācības, iekšējās trauksmes celšanas procedūras un procedūras gadījumiem, kad ir aizdomas par korupciju. Satvara īstenošana tiek novērtēta vismaz reizi divos gados. Ir izveidots civildienesta ierēdņu un darbinieku ētikas kodekss, kas ir saistošs centrālajā administrācijā nodarbinātajiem. Tomēr 80 % aptaujāto 2020. gada Eiroparometra aptaujā par korupciju⁶³ uzskata, ka vietējās vai reģionālajās publiskajās iestādēs pastāv korupcija (ES vidējais rādītājs: 68 %).

Turpinās diskusijas par likumprojektu Augstākās revīzijas iestādes pilnvaru paplašināšanai. Augstākās revīzijas iestādes pilnvaru paplašināšana ir minēta kā viena no prioritātēm jaunajā valdības paziņojumā par tās programmu⁶⁴. Likumprojektā⁶⁵ paredzēts paplašināt iestādes pilnvaras, lai tā varētu revidēt publisko izdevumu pareizību un to rezultātus vietējā un reģionālā līmenī. Likums attiektos arī uz valstij piederošiem uzņēmumiem un uzņēmumiem, kuru akciju kontrolpakete pieder valstij un/vai pašvaldībām⁶⁶. Plānots, ka šiem pasākumiem būs pozitīva ietekme uz publisko izdevumu pārskatatbildību un pārredzamību.

⁵⁷ Likums Nr. 159/2006 *Coll*.

⁵⁸ Par deklarācijas neiesniegšanu vai visu aktīvu nedeklarēšanu var piemērot finanšu sankciju 1000–50 000 CZK (40–1850 EUR) apmērā.

⁵⁹ *GRECO* ceturtnā novērtēšanas kārtā. Pagaidu atbilstības ziņojums par Čehijas Republiku.

⁶⁰ *GRECO* ceturtnā novērtēšanas kārtā. Pagaidu atbilstības ziņojums par Čehijas Republiku.

⁶¹ Eiropas Komisija, “Country Report Czechia 2020”, SWD(2020) 502 final, 43. lpp.

⁶² Izveidots ar valdības 2013. gada 2. oktobra rezolūciju Nr. 752.

⁶³ Eiroparometra speciālaptauja Nr. 502 (2020).

⁶⁴ “Programové prohlášení vlády” [“Paziņojums par valdības programmu”].

⁶⁵ Likumprojekts tiek skatīts trešajā lasījumā Deputātu palātā, un Senātam ir jāpieņem attiecīgs grozījums Konstitūcijā.

⁶⁶ Grozījums Likumā par Augstāko revīzijas iestādi (2018).

Ir ierosināts lobēšanas regulējums. Lobēšanas likumprojekts⁶⁷ vēl nav pieņemts. Tajā paredzēts izveidot lobistu un viņu lobēto personu publiski pieejamu reģistru. Lobistiem un amatpersonām būs jāiesniedz ceturkšņa ziņojumi par savstarpējo saziņu. Turklāt likumprojektā paredzēts izveidot arī “lobēšanas pēdu”, kas būs obligāti jāpievieno visiem likumprojektiem. Tā ietvers informāciju par lobistiem, lobētajām personām un konkrēto veidu, kā attiecīgais tiesību akts ticis lobēts. Ieceres mērķis ir vairot likumdošanas procesa pārredzamību. Likumprojektā ir noteikumi arī par dāvinājumu deklarēšanu.

Vairāki pasākumi nodrošina trauksmes cēlēju aizsardzību un veicina ziņošanu par korupciju. Valdības Noteikumi Nr. 145/2015 *Coll.* paredz iekšējās ziņošanas kārtību ierēdņiem, kuri šobrīd ir vienīgā darbinieku grupa, kas tiek aizsargāta trauksmes celšanas gadījumā. Ir izveidoti arī mehānismi, kas ļauj policijas un civildienesta darbiniekiem ziņot par aizdomām par korupciju. Pašlaik Tieslietu ministrija izstrādā likumprojektu par trauksmes cēlēju aizsardzību, lai īstenotu Direktīvu (ES) 2019/1937 par to personu aizsardzību, kuras ziņo par Savienības tiesību aktu pārkāpumiem⁶⁸. Saskaņā ar 2020. gada Eiroparometra aptaujas par korupciju datiem⁶⁹ 55 % Čehijas respondentu nezina, kur jāvērsas, lai ziņotu par korupcijas gadījumu, ja viņi kļūst tam par liecinieku (ES vidējais rādītājs: 54 %).

Līgumu reģistrs sāka darboties 2016. gada jūlijā⁷⁰, tā ietvaros tiešsaistē ir publicēti visi līgumi vērtībā virs 50 000 CZK (aptuveni 2000 EUR). Reģistrā ir iekļauti līgumi, ko noslēgusi kāda no publisko tiesību reglamentētām iestādēm, piemēram: valsts, vietējās/reģionālās iestādes, valsts uzņēmumi, valsts fondi, valsts universitātes vai juridiskās personas, kurās valsts, vietējai vai reģionālai iestādei (vienai pašai vai kopā ar citām vietējām/reģionālām iestādēm) pieder akciju kontrolpakete. Atsevišķu tipu līgumi nav obligāti jāpublicē reģistrā⁷¹. Reģistru var uzskatīt par labas prakses piemēru ar pozitīvu preventīvu ietekmi attiecībā uz korupciju.

Likums par amatpersonu iecelšanu valstij piederošos uzņēmumos tika apstiprināts parlamentā 2019. gada decembrī un stājās spēkā 2020. gada janvārī⁷². Likums nosaka jaunus noteikumus dalībnieku atlasei valstij pilnībā vai daļēji piederošo uzņēmumu oficiālajās un vadības struktūrās. Likuma mērķis ir novērst amatpersonu politiski motivētu izvirzīšanu un vairot atlases procesa pārredzamību, nosakot, ka kandidātiem būs jāiztur valdības komitejas veikta atlases procedūra.

2019. gadā valdība veica korupcijas riska analīzi veselības aprūpes nozarē. Analīzes rezultātā veselības aprūpes nozare tika noteikta kā viena no augsta korupcijas riska nozarēm. Analīze uzsvēra, ka korupcijas risks pastāv visās veselības aprūpes nozarē iesaistītajās pusēs, tā pastāv gan pacientu un veselības aprūpes sniedzēju vidū, gan arī centrālajā valdības

⁶⁷ Lobēšanas likumprojekts sastāv no diviem atsevišķiem, bet savstarpēji saistītiem projektiem: lobēšanas likumprojekta (*Parliamentary print 565*) un likumprojekta, ar ko groza atsevišķus likumus, balstoties uz lobēšanas likuma apstiprināšanu (*Parliamentary print 566*).

⁶⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2019/1937 (2019. gada 23. oktobris) par to personu aizsardzību, kuras ziņo par Savienības tiesību aktu pārkāpumiem (OV L 305, 26.11.2019., 17.–56. lpp.).

⁶⁹ Eiroparometra speciālaptauja Nr. 502 (2020).

⁷⁰ Klauzula, kas nosaka, ka līgums ir spēkā esošs tikai tad, ja tas publicēts līgumu reģistrā, stājās spēkā 2017. gada 1. jūlijā.

⁷¹ Iekšlietu ministrijas tīmekļa vietne par līgumu reģistru, <https://www.mvcr.cz/clanek/registr-smluv.aspx?q=Y2hudW09NA%3d%3d>.

⁷² Likums par personu atlasi valstij pilnībā vai daļēji piederošo uzņēmumu vadības un uzraudzības struktūrās (Likums par amatpersonu izvirzīšanu).

līmenī⁷³. Ievērojot analīzes konstatējumus, Veselības ministrija plāno ieviest specifiskus mazināšanas pasākumus un tai ir arī jāsigatavo tiesību akta priekšlikums par valsts apdrošināšanas uzņēmumu darbības optimizēšanu.

III. PLAŠSAZIŅAS LĪDZEKĻU PLURĀLISMS

Čehijas Konstitūcijā iestrādātā Pamattiesību un pamatbrīvību harta garantē vārda brīvību un tiesības iegūt informāciju, kā arī skaidri aizliedz cenzūru⁷⁴. Likums par radio un televīzijas apraidi skaidri nosaka Čehijas plašsaziņas līdzekļu regulatora kompetences⁷⁵, savukārt Likums par brīvu piekļuvi informācijai⁷⁶ garantē piekļuvi publisko iestāžu rīcībā esošajai informācijai.

Valdība apsver reformu, kas vēl vairāk stiprinātu plašsaziņas līdzekļu regulatora neatkarību. Radio un televīzijas apraides likumā Čehijas plašsaziņas līdzekļu regulatora loma ir piešķirta Radio un televīzijas apraides padomei (turpmāk tekstā: Padome)⁷⁷, kura ir pilnvarota uzraudzīt radio un televīzijas apraidi, kā arī audiovizuālo plašsaziņas līdzekļu pakalpojumus pēc pieprasījuma. Citi plašsaziņas līdzekļi (prese, tīmekļa vietnes) ir pakļauti vispārīgam režīmam, kas balstīts uz Krimināllikumu, reklāmas un patērētāju aizsardzības noteikumiem un pašregulācijas iniciatīvām⁷⁸. Likums nosaka, ka Padome ir “neatkarīga administratīva struktūra”, kuru veido 13 locekļi, un paredz Padomes uzdevumus un pienākumus. Turklāt likumā noteikta arī Padomes locekļu un vadītāja iecelšanas kārtība, locekļu atbilstības un izslēgšanas kritēriji. Padomes lēmumus iespējams pārskatīt tiesā. Ja Padome atkārtoti un ievērojami pārkāpj likumā noteiktos pienākumus vai tās obligātais gada ziņojums atkārtoti netiek apstiprināts būtisku trūkumu dēļ, Deputātu palāta var premjerministram ierosināt atstādināt visu Padomi. Iestādes ir paziņojušas, ka ticis sagatavots priekšlikums par Deputātu palātas pilnvaru ierobežošanu šajā jautājumā, lai pārkāpumu gadījumā būtu iespējams atstādināt atsevišķus Padomes locekļus, nevis visu Padomi. Reformas mērķis ir stiprināt Padomes neatkarību kopumā saskaņā ar pārskatītās Audiovizuālo mediju pakalpojumu direktīvas (AVMPD)⁷⁹ mērķiem.

Padomes kompetences ir skaidri definētas likumā un produktīvi īstenotas praksē. Kā norādīts 2020. gada plašsaziņas līdzekļu plurālisma uzraudzības instrumentā (*MPM 2020*)⁸⁰, plašsaziņas līdzekļu regulatora darbība kopumā demonstrē zemu risku, lai gan vērojama pieaugoša polarizācija attiecībā uz neseniem lēmumiem par atsevišķu politiski jutīgu jautājumu atspoguļojumu plašsaziņas līdzekļos⁸¹.

Čehijā nav konkrētu noteikumu par plašsaziņas līdzekļu īpašumtiesību pārredzamību. Iepriekš minētais Radio un televīzijas apraides likums ir vērsts arī uz raidorganizāciju

⁷³ Valdības pretkorupcijas portāls, www.korupce.cz.

⁷⁴ 2019.–2020. gadā Čehijas pozīcija organizācijas “Reportieri bez robežām” preses brīvības indeksā nav mainījusies: 40. vieta pasaulē. Organizācija “Reportieri bez robežām”, Čehijas Republika.

⁷⁵ Grozītais Likums Nr. 231/2001 *Coll*.

⁷⁶ Likums Nr. 106/1999 *Coll*.

⁷⁷ Grozītais Likums Nr. 231/2001 *Coll*.

⁷⁸ Tostarp Čehijas Reklāmas standartu padome.

⁷⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2018/1808 (2018. gada 14. novembris), ar ko, ņemot vērā mainīgos tirgus apstākļus, groza Direktīvu 2010/13/ES par to, lai koordinētu dažus dalībvalstu normatīvajos un administratīvajos aktos paredzētus noteikumus par audiovizuālo mediju pakalpojumu sniegšanu (Audiovizuālo mediju pakalpojumu direktīva).

⁸⁰ 2020. gada plašsaziņas līdzekļu plurālisma uzraudzības instruments.

⁸¹ Čehijas iestādes ir sagatavojušas likumprojektu pārskatītās AVMPD transponēšanai, to paredzēts pieņemt 2020. gada beigās vai 2021. gada sākumā.

apvienošanās kontroli un nosaka ierobežojumus licenču akumulācijai un personiskām saiknēm dažādu raidorganizāciju starpā. Likums par interešu konfliktiem⁸² aizliedz amatpersonām būt nodarbinātām radio un televīzijas raidorganizācijās un presē, kā arī kontrolēt radio un televīzijas raidorganizāciju un preses darbiniekus. Šis likums nosaka, ka atsevišķi fakti ir jāiekļauj attiecīgajos publiskajos reģistros saskaņā ar vispārīgajiem noteikumiem par uzņēmumu reģistrēšanu. Tomēr plašsaziņas līdzekļu uzņēmumiem nav jāatklāj to īpašumtiesību struktūra, izmaiņas tajā vai jebkāda informācija par uzņēmuma faktisko īpašnieku⁸³. Šajā kontekstā būtu jāmin, ka *MPM 2020* norāda uz augstu risku saistībā ar plašsaziņas līdzekļu īpašumtiesību pārredzamību, īpaši ņemot vērā augsto riska līmeni, ko rada tāds apdraudējums tirgus daudzveidībai, kurš izriet no komerciāli motivētas / īpašnieka ietekmes uz redakcionālo saturu un ziņu plašsaziņas līdzekļu koncentrācijas⁸⁴. Neskatoties uz Likuma par interešu konfliktiem 2017. gada grozījumiem, kuri skaidri aizliedz politiķiem turēt plašsaziņas līdzekļu uzņēmumu akcijas, risks saistībā ar plašsaziņas līdzekļu politisko neatkarību saglabājas augsts, jo politisku ietekmi vēl arvien ir iespējams īstenot caur neformāliem tīkliem un īpašnieku un politiķu aliansēm⁸⁵. Pilsoniskā sabiedrība un žurnālistu asociācijas, ar kurām Komisija konsultējās, gatavojot šo ziņojumu, apstiprināja, ka šī dinamika ir vislielākais apdraudējums plašsaziņas līdzekļu plurālismam valstī⁸⁶.

Čehijā nav specifisku noteikumu par valsts reklāmas sadali papildus vispārīgajām reklāmas normām, kas noteiktas Publiskā iepirkuma likumā⁸⁷, t. i., ikviens valsts reklāmas līgums ar vērtību virs 50 000 CZK (aptuveni 2000 EUR) ir jāpublicē un jāiekļauj publiskajā reģistrā. *MPM 2020* arī norāda uz zināmiem riskiem, kas izriet no tāda regulējuma trūkuma, ar ko nodrošina politiskās reklāmas pārredzamību tiešsaistē⁸⁸.

Piekļuve informācijai ir garantēta ar likumu, taču praksē var pastāvēt šķēršļi. Likums par brīvu piekļuvi informācijai⁸⁹ garantē publisko iestāžu rīcībā esošās informācijas pieejamību. Pašlaik tiek gatavots grozījumu projekts⁹⁰, kas ieviestu tādu mehānismu saskaņā ar Čehijas judikatūru, kurš pretdarbotos “klaji traucējošiem informācijas pieprasījumiem”. Šis grozījums ļautu publiskajai iestādei pieprasīt avansa maksājumu plašas informācijas izguves radīto izmaksu segšanai. Tas varētu kavēt piekļuvi detalizētai informācijai, kas ir publisko iestāžu rīcībā. Turklāt valsts apmeklējuma laikā tika pausts satraukums par gadījumiem, kad ticis ziņots par publisko iestāžu atteikšanos nodrošināt piekļuvi informācijai un saistīto sūdzību apstrīdēšanu tiesā⁹¹.

⁸² Grozītais Likums Nr. 159/2006 *Coll.*

⁸³ Pārskatītā AVMPD mudina dalībvalstis pieņemt leģislatīvus pasākumus, kuros paredzēts, ka to jurisdikcijā esošie mediju pakalpojumu sniedzēji dara pieejamu informāciju par savu īpašumtiesību struktūru, tostarp faktiskajiem īpašniekiem. Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2018/1808 (2018. gada 14. novembris), ar ko, ņemot vērā mainīgos tirgus apstākļus, groza Direktīvu 2010/13/ES par to, lai koordinētu dažus dalībvalstu normatīvajos un administratīvajos aktos paredzētus noteikumus par audiovizuālo mediju pakalpojumu sniegšanu (Audiovizuālo mediju pakalpojumu direktīva).

⁸⁴ 2020. gada plašsaziņas līdzekļu plurālisma uzraudzības instruments.

⁸⁵ 2020. gada plašsaziņas līdzekļu plurālisma uzraudzības instruments.

⁸⁶ Informācija saņemta valsts apmeklējuma laikā un 2020. gada ziņojuma par tiesiskumu konsultāciju procesa laikā, piemēram, no Čehijas *Transparency International*.

⁸⁷ Likums Nr. 134/2016 *Coll.*

⁸⁸ 2020. gada plašsaziņas līdzekļu plurālisma uzraudzības instruments.

⁸⁹ Likums Nr. 106/1999 *Coll.*

⁹⁰ Grozījums šobrīd gaida izskatīšanu pirmajā lasījumā Čehijas parlamenta Deputātu palātā, *Print No.* 633.

⁹¹ Informācija saņemta valsts apmeklējuma kontekstā, un uz to norādīja arī 2020. gada plašsaziņas līdzekļu plurālisma uzraudzības instruments.

Lai gan tiek uzskatīts, ka žurnālistiem nedraud fizisks kaitējums, pret viņiem vērsti mutiski apvainojumi un draudi politiskajā diskursā nav jaunums. Eiropas Padomes Žurnālistikas un žurnālistu drošības aizsardzības veicināšanas platforma⁹² 2019.–2020. gadā nav reģistrējusi nevienu brīdinājumu Čehijā. *MPM 2020* arī uzskata, ka žurnālistu profesijas, standartu un aizsardzības jomā risks ir zems. Tomēr ir ticis norādīts, ka mutiski apvainojumi, goda aizskaršana un draudi žurnālistiem ir kļuvuši par ierastu politiskā diskursa daļu populistu un labējo partiju vidū⁹³, un tas attiecas arī uz atsevišķiem politiķiem⁹⁴. Būtu jānorāda, ka par neslavas celšanu paredzētās sankcijas ietver arī brīvības atņemšanu līdz vienam gadam kā papildsodu⁹⁵.

IV. CITI INSTITUCIONĀLI JAUTĀJUMI SAISTĪBĀ AR LĪDZVARA UN ATSVARA SISTĒMU

Čehijā ir divpalātu parlamenta sistēma⁹⁶ ar tieši vēlētu prezidentu. Tiesību aktu priekšlikumus var iesniegt Deputātu palātas deputāts vai to grupa, Senāts, valdība vai arī augstākos pašpārvaldes reģionus pārstāvošās struktūras⁹⁷. Konstitucionālā tiesa var veikt *ex post* pārbaudi par atbilstību konstitūcijai. Līdztekus tiesu sistēmai Ombuda birojam un pilsoniskajai sabiedrībai ir sava loma līdzsvara un atsvara sistēmā.

Ietekmes novērtējumu veikšana un apspriedes ar ieinteresētajām personām ir iedibināta prakse tiesību aktu ieviešanā. Tiesību aktu priekšlikumus var ierosināt Deputātu palāta (viens deputāts vai deputātu grupa), Senāts (tikai kā vienots veselums), valdība un reģionālās padomes. Tiesību akta priekšlikums ietver arī paskaidrojuma rakstu, kurā jānovērtē esošā juridiskā situācija, jāpamato nepieciešamība pēc jauna regulējuma, jāapraksta sagaidāmā ekonomiskā un finanšu ietekme un jāpaskaidro priekšlikuma atbilstība konstitucionālajai kārtībai, starptautiskajiem līgumiem un pienākumiem, kas izriet no dalības Eiropas Savienībā. Ietekmes novērtējumi jāpievieno ikvienam tiesību akta priekšlikumam, ko sagatavo valdība, kā arī visiem normu priekšlikumiem, kuri, visticamāk, radīs ievērojamas izmaksas uzņēmumiem, administrācijām un iedzīvotājiem. Uz parlamenta deputātu un vietējo un reģionālo iestāžu ierosinātajiem tiesību aktu priekšlikumiem regulējuma ietekmes novērtējuma veikšana neattiecas. Valdība, kas sagatavo lielāko daļu primāro tiesību aktu, ir izveidojusi vairākas konsultatīvās un darba struktūras, kurās pārstāvēti eksperti, ieinteresētās personas vai citas iesaistītās grupas⁹⁸. Neskatoties uz šo visaptverošo sistēmu, ziņojuma konsultāciju laikā uzklusētās pilsoniskās sabiedrības ieinteresētās personas ir paudušas satraukumu par iespējamu konsultāciju pienākuma neievērošanu un produktīvu turpmāku pasākumu trūkumu pēc veiktajām konsultācijām⁹⁹. Ar Konstitucionālo tiesu, Augstāko tiesu, Augstāko Administratīvo tiesu un Ģenerālprokuratūru konsultējas gadījumos, kad tiesību akta priekšlikums ir saistīts ar to kompetenču jomām.

⁹² Eiropas Padome. Žurnālistikas un žurnālistu drošības aizsardzības veicināšanas platforma.

⁹³ 2020. gada plašsaziņas līdzekļu plurālisma uzraudzības instruments.

⁹⁴ Tostarp Valsts prezidenta paziņojumiem. Šajā kontekstā būtu jāatceras, ka saskaņā ar Eiropas Padomes Ieteikumu 2016/4 dalībvalstīm būtu jāizveido visaptverošs tiesiskais regulējums, kas žurnālistiem un citiem plašsaziņas līdzekļu dalībniekiem ļauj produktīvi un bez bailēm piedalīties publiskās diskusijās.

⁹⁵ Plašsaziņas līdzekļu plurālisma un brīvības centrs (2019), faktu lapa "Decriminalisation of Defamation".

⁹⁶ To veido apakšpalāta: Deputātu palāta (*Poslanecká sněmovna*) un augšpalāta: Senāts (*Senát Parlamentu České republiky*).

⁹⁷ Konstitūcijas 41. pants.

⁹⁸ Valdības tīmekļa vietne, <https://www.vlada.cz/en/pracovni-a-poradni-organy-vlady/>.

⁹⁹ Piemēram, Čehijas Helsinku komitejas sniegtā informācija 2020. gada ziņojumam par tiesiskumu.

Turpinās centieni vairojot likumdošanas procesa pārredzamību. Jau tagad ir iespējams piekļūt valdības un parlamenta dokumentiem, izmantojot virkni tiešsaistes rīku¹⁰⁰. Turklāt norit projekts *eCollection* un *eLegislation*¹⁰¹ portālu izveidei; tie atviegloju līdzdalību likumdošanas procesā un kontroli pār to. Projektu paredzēts pabeigt 2020. gada beigās.

Pasākumi Covid-19 pandēmijas risināšanai ir tikuši pārskatīti tiesā. Valdība izsludināja ārkārtas stāvokli 2020. gada 12. martā. Deputātu palāta divreiz vienojās par tā pagarināšanu, līdz ar to ārkārtas stāvoklis ilga līdz 17. maijam¹⁰². Valdības rezolūcija par ārkārtas stāvokļa izsludināšanu Covid-19 uzliesmojuma rezultātā, vairāki valdības pasākumi un Veselības ministrijas īstenoti ārkārtas pasākumi ir tikuši pārskatīti Prāgas municipālajā tiesā, Augstākajā Administratīvajā tiesā un Konstitucionālajā tiesā¹⁰³. Valdības veiktās ārkārtas stāvokļa izsludināšanas, kā arī lielākās daļas apstrīdēto ārkārtas pasākumu atbilstība konstitūcijai tika apstiprināta. Prāgas municipālā tiesa anulēja četrus pasākumus¹⁰⁴, kā rezultātā valdība veica tiesību aktu pielāgojumus.

Tiesībsargs (Ombuds) aizstāv indivīdu tiesības pret publisko iestāžu nekorektu rīcību un veicina labas pārvaldības standartus. Čehijā nav valsts cilvēktiesību iestādes¹⁰⁵. Ombuds ir formāli un materiāli neatkarīgs un darbojas nošķirti no trīs valsts pārvaldes atzariem. Ombuda birojs ir izveidots ar likumu un nav nostiprināts Konstitūcijā. Ombuda galvenais uzdevums ir palīdzēt personām gadījumos, kad publisko iestāžu rīcība ir nelikumīga vai pretrunā demokrātiskas valsts un labas pārvaldības principiem; ombuds veic izmeklēšanu un iesaka darbības situācijas atrisināšanai. Ombudam nav lēmumu pieņemšanas pilnvaru, un viņa veikto izmeklēšanu rezultāti nav juridiski saistoši¹⁰⁶. Papildus ombudam ir piešķirts vienlīdzības struktūras un nacionālā uzraudzības mehānisma mandāts saskaņā ar ANO Konvenciju par personu ar invaliditāti tiesībām, nacionālā novēršanas mehānisma mandāts saskaņā ar ANO Komiteju pret spīdzināšanu un piespiedu atgriešanās uzrauga mandāts¹⁰⁷.

Senātā tiek organizētas debates par tiesu sistēmu. Senāts organizē tādas konferences un debates par tematiem saistībā ar tiesu sistēmu, kas ļauj senatoriem debatēt par tiesu sistēmas jautājumiem un politikas risinājumiem. Pēdējā konference notika 2019. gada novembrī, kad Konstitucionālo un juridisko jautājumu komiteja sadarbībā ar Augstāko tiesu organizēja starptautisku konferenci “Čehijas tiesu iestāžu efektivitāte un kvalitāte: izvērtējums un perspektīvas”.

¹⁰⁰ Šie rīki ietver *Odok*, <https://www.odok.cz/>, kas nodrošina dokumentu apriti centrālo valsts administrācijas struktūru starpā; likumdošanas procesa elektronisko bibliotēku (*eKLEP*, <https://apps.odok.cz/>), kurā atrodami visi sagatavotie tiesību akti un pat atsevišķi saistītie dokumenti, piemēram, komentāri un regulējuma ietekmes novērtējuma ziņojumi; un Deputātu palātas un Senāta tīmekļa vietnes, kurās ir iespējams piekļūt ar visiem tiesību aktu priekšlikumiem saistītajiem dokumentiem, abu palātu sanāksmju translācijai tiešsaistē, kā arī Deputātu palātas un Senāta stenogrammām un komiteju sanāksmju protokoliem.

¹⁰¹ Vairāk informācijas par projektu var iegūt <https://www.mvcr.cz/clanek/esbirka-a-elegislativa.aspx>. Projektu līdzfinansē ES.

¹⁰² Valdība var izsludināt ārkārtas stāvokli uz laiku līdz 30 dienām, un to var pagarināt tikai ar Deputātu palātas apstiprinājumu. Likums Nr. 110/1998, 5. un 6. pants.

¹⁰³ Piemēram, Prāgas municipālās tiesas 2020. gada 23. aprīļa lēmums Nr. 14 A 41/2020 un 2020. gada 7. maija lēmums Nr. 10 A 35/2020–261; Augstākās Administratīvās tiesas 2020. gada 4. jūnija lēmums Nr. 6 As 88/2020–44, 2020. gada 21. maija lēmums Nr. 5 As 138/2020–80 un 2020. gada 8. maija lēmums Nr. Nao 48/2020–149; Konstitucionālās tiesas 2020. gada 22. aprīļa lēmums Nr. Pl. ÚS 8/20.

¹⁰⁴ Prāgas municipālās tiesas 2020. gada 23. aprīļa spriedums Nr. 14 A 41/2020.

¹⁰⁵ ANO vispārējā regulārā pārskata (VRP) ietvaros Čehijai atkārtoti ir ieteikts izveidot valsts cilvēktiesību iestādi, un Čehija ieteikumam piekrīt.

¹⁰⁶ Likums Nr. 349/1999 *Coll.* par Tiesībsargu.

¹⁰⁷ “State of the Rule of Law in Europe. Reports from National Human Rights Institutions”, 64. lpp.

Pastāv daudzveidīga un dinamiska pilsoniskā sabiedrība, taču pieaug spiediens uz dažu veidu NVO. Pilsoniskās sabiedrības telpa tiek uzskatīta par atvērtu¹⁰⁸, un pilsoniskā sabiedrība aktīvi piedalās demokrātijas, valsts pārvaldes profesionālās godprātības un tiesiskuma un kriminālvajāšanas neatkarības veicināšanā¹⁰⁹. Tomēr pilsoniskās sabiedrības organizācijas, īpaši migrācijas un dzimumu līdztiesības jomā, saskaras ar pieaugošu naidīgumu no atsevišķu sabiedrības grupu un politisko partiju puses¹¹⁰.

¹⁰⁸ *CIVICUS* novērtējums; novērtējumi atbilst šādu piecu kategoriju skalai: atvērta, sašaurināta, ierobežota, apspiesta un noslēgta.

¹⁰⁹ *CIVICUS*, 2019. gada 22. jūlijs, "Politicians continue to undermine critical media in the Czech Republic. Mass protests persist". *CIVICUS*, 2020. gada 15. janvāris, "Citizens call for PM's resignation in anti-government protests; press freedom in decline".

¹¹⁰ Čehijas sniegtā informācija 2020. gada ziņojumam par tiesiskumu, 33. lpp.

I pielikums. Informācijas avotu saraksts alfabētiskā secībā*

* *Saraksts ar informāciju, kas saņemta saistībā ar 2020. gada ziņojuma par tiesiskumu apspriešanu, ir pieejams (COM tīmekļa vietnē).*

Plašsaziņas līdzekļu plurālisma un brīvības centrs (2019), fakto lapa “Decriminalisation of Defamation”. https://cmpf.eu.eu/wp-content/uploads/2019/01/decriminalisation-of-defamation_Infographic.pdf.

Plašsaziņas līdzekļu plurālisma un brīvības centrs (2020), “2020 Media pluralism monitor”: <https://cmpf.eu.eu/media-pluralism-monitor/mpm-2020>.

CEPEJ (2020), “Study on the functioning of the judicial systems in the EU Member States”.

Čehijas Tiesu izpildītāju palāta, Statistikas pārskats. <https://statistiky.ekcr.info/statistiky>.

CIVICUS, 2020. gada 15. janvāris, “Citizens call for PM’s resignation in anti-government protests; press freedom in decline”. <https://monitor.civicus.org/updates/2020/01/15/citizens-call-pms-resignation-anti-government-protests-press-freedom-decline/>.

CIVICUS, (2019. gada 22. jūlijs), “Politicians continue to undermine critical media in the Czech Republic. Mass protests persist”. <https://monitor.civicus.org/updates/2019/07/22/Politicians-continue-to-undermine-critical-media-in-the-Czech-Republic-Mass-protests-persist/>.

CIVICUS Monitor, “Tracking civic space: Czech Republic”. <https://monitor.civicus.org/country/czech-republic/>.

Apvienoto Nāciju Organizācijas Pretkorupcijas konvencijas dalībvalstu konference (2018), Valsts ziņojums par ANO Pretkorupcijas konvencijas īstenošanu. <https://www.unodc.org/documents/treaties/UNCAC/WorkingGroups/ImplementationReviewGroup/ExecutiveSummaries/V1808272e.pdf>.

Čehijas Konstitucionālās tiesas 2020. gada 22. aprīļa lēmums Nr. Pl. ÚS 8/20.

Čehijas Konstitucionālās tiesas 2014. gada 6. februāra lēmums Nr. I. ÚS 3271/13.

Eiropas Padome, Žurnālistikas un žurnālistu drošības aizsardzības veicināšanas platforma — Čehijas Republika. <https://www.coe.int/en/web/media-freedom/czech-republic>.

Eiropas Padome: Ministru komiteja (2010), Ministru komitejas Ieteikums CM/Rec(2010)12 dalībvalstīm “Judges: independence, efficiency and responsibilities”.

Eiropas Padome: Ministru komiteja (2016), Ministru komitejas Ieteikums CM/Rec(2016)4 “Protection of journalism and safety of journalists and other media actors”.

Eiropas Padome: Eiropas Padomes komisija “Demokrātija caur tiesībām” (Venēcijas komisija) (2010), “Report on the independence of the judicial system part I: the independence of judges”, CDL-AD(2010)004.

Eiropas Padome: Eiropas Padomes komisija “Demokrātija caur tiesībām” (Venēcijas komisija) (2016), “The Rule of Law Checklist”, CDL-AD(2016)007.

Eiropas Savienības Padome (2019), Padomes Ieteikums (2019. gada 9. jūlijs) par Čehijas 2019. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Čehijas 2019. gada konverģences programmu, OV 2019/C 301/03.

Eiropas Savienības Tiesa, 2019. gada 19. novembra spriedums, *A.K.*, apvienotās lietas C- 585/18, C- 624/18 un C- 625/18.

Eiropas Savienības Tiesa, 2010. gada 22. decembra spriedums, *DEB*, C- 279/09.

Eiropas Savienības Tiesa, 2018. gada 25. jūlija spriedums, *LM*, C- 216/18 PPU.

Eiropas Savienības Tiesa, 2010. gada 6. oktobra spriedums, *Orrizonte Salute*, C- 61/14.

- Eiropas Savienības Tiesa, 2020. gada 9. jūlija spriedums, *Land Hessen*, C- 272/19.
- Čehijas Advokātu kolēģija (2020), Čehijas Advokātu kolēģijas sniegtā informācija apspriedei ar ieinteresētajām personām 2020. gada ziņojumam par tiesiskumu.
- Čehijas valdība (2013), Departamenta iekšējā pretkorupcijas pamatprogramma, valdības 2013. gada 2. oktobra rezolūcija Nr. 752.
- Čehijas valdība (2018), grozījumi Likumā par Augstāko revīzijas iestādi.
- Čehijas valdība (2018), “Programové prohlášení vlády” [“Paziņojums par valdības programmu”]. <https://www.vlada.cz/cz/jednani-vlady/programove-prohlaseni/programove-prohlaseni-vlady-165960/>.
- Čehijas valdība (2018), “Vl.n.z. o lobbování” [“Lobēšanas likumprojekts”]. <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=565&CT1=0>.
- Čehijas valdība (2019), grozījumi Likumā Nr. 549/1991 *Coll.* par tiesas nodevām un saistītie materiāli. <https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=KORNBFWH26LU>.
- Čehijas valdība (2019), grozījumi Likumā Nr. 6/2002 *Coll.* par tiesām un tiesnešiem un saistītie materiāli. <https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=ALBSBBACDB5R>.
- Čehijas valdība (2019), grozījumi Likumā Nr. 7/2002 *Coll.* par tiesvedību tiesnešu, prokuroru un tiesu izpildītāju jautājumos un saistītie materiāli. <https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=ALBSBBAD2VD2>.
- Čehijas valdība (2019), Pretkorupcijas rīcības plāns 2020. gadam.
- Čehijas valdība (2019), reformas projekts Likumam Nr. 283/1993 *Coll.* par prokuratūru un saistītie materiāli. <https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=KORNBD9J6ZWU>.
- Čehijas valdība (2019), regulējuma ietekmes novērtējuma ziņojums par grozījumiem Likumā Nr. 31/2019. <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=71&CT1=0#prilohy>.
- Čehijas valdība (2020), Pretkorupcijas rīcības plānā 2019. gadam iekļauto pasākumu īstenošanas izvērtējums.
- Čehijas valdība (2020), Čehijas sniegtā informācija 2020. gada ziņojumam par tiesiskumu.
- Čehijas valdība, Valdības koncepcija cīņai pret korupciju 2018.–2022. gadam.
- Čehijas Helsinku Komiteja (2020). Čehijas Helsinku Komitejas sniegtā informācija apspriedei ar ieinteresētajām personām 2020. gada ziņojumam par tiesiskumu.
- Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2018/1808 (2018. gada 14. novembris), ar ko, ņemot vērā mainīgos tirgus apstākļus, groza Direktīvu 2010/13/ES par to, lai koordinētu dažus dalībvalstu normatīvajos un administratīvajos aktos paredzētus noteikumus par audiovizuālo mediju pakalpojumu sniegšanu (Audiovizuālo mediju pakalpojumu direktīva).
- Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2019/1937 (2019. gada 23. oktobris) par to personu aizsardzību, kuras ziņo par Savienības tiesību aktu pārkāpumiem (OV L 305, 26.11.2019.).
- Komunikācijas ģenerāldirektorāts (2019), “Flash Eurobarometer 482: Businesses’ attitudes towards corruption in the EU”.
- Komunikācijas ģenerāldirektorāts (2020), “Special Eurobarometer 502: Corruption”.
- ENNHRI (2020), “State of the Rule of Law in Europe. Reports from National Human Rights Institutions”. <http://ennhri.org/rule-of-law-report/>.
- Eiropas Komisija (2018, 2019, 2020), Eiropas Savienības rezultātu apkopojums tiesiskuma jomā.
- Eiropas Komisija (2019), Komisijas ziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei, kurā novērtē, cik lielā mērā dalībvalstis ir veikušas pasākumus, kas vajadzīgi, lai izpildītu Padomes 2003. gada

22. jūlija Pamatlēmumu 2003/568/TI par korupcijas apkarošanu privātajā sektorā, COM(2019) 355 final.
- Eiropas Komisija (2020), “Country Report Czechia”, SWD(2020) 502 final.
- Eiropas Cilvēktiesību tiesa (2001), 2001. gada 19. jūnija spriedums, *Kreuz v. Poland*, 28249/95.
- Eiropas Cilvēktiesību tiesa (2001), 2001. gada 2. oktobra spriedums, *Stankov v. Bulgaria*, 29221/95 un 29225/95.
- Eiropas Cilvēktiesību tiesa (2005), 2005. gada 26. jūlija spriedums, *Podbielski and PPU Polpure v. Poland*, 39199/98.
- Eiropas Cilvēktiesību tiesa (2006), 2006. gada 24. maija spriedums, *Weissman and Others v. Romania*, 63945/00.
- European Court of Human Rights (2011), 2011. gada 26. jūlija spriedums, *Georgel and Georgeta Stoicescu v. Romania*, 9718/03.
- Eiropas Parlaments, rezolūcija par izmeklēšanas atsākšanu pret Čehijas premjerministru saistībā ar ES līdzekļu nepareizu lietošanu un iespējamu interešu konfliktu, 2019/2987(RSP).
- Valdības padome korupcijas apkarošanas koordinācijai (2019), 2019. gada 2. oktobra 21. sanāksmes protokols. <https://korupce.cz/wp-content/uploads/2019/11/Z%C3%A1znam-z-21-jedn%C3%A1n%C3%AD-RV-konan%C3%A9ho-dne-02.10.2019.pdf>.
- GRECO (2018), trešā novērtēšanas kārtā. “Incriminations (ETS 173 and 191, GPC 2)”. Otrais atbilstības ziņojums par Čehijas Republiku.
- GRECO (2019), ceturtā novērtēšanas kārtā. “Corruption prevention in respect of members of parliament, judges and prosecutors”. Pagaidu atbilstības ziņojums par Čehijas Republiku.
- Tieslietu ministrija (2018), noslēguma ziņojums par regulējuma ietekmes novērtējumu, grozījumi Likumā Nr. 182/2006 *Coll.* (Maksātnešpējas likums). <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=71&CT1=0#prilohy>.
- Tieslietu ministrija (2020), “České soudnictví 2019: Výroční statistická zpráva” [“Čehijas tiesu sistēma 2019. gadā: gada statistikas pārskats”]. https://www.justice.cz/documents/12681/719244/Ceske_soudnictvi_2019_vyrocni_stat_zprava.docx/d5bc0218-e4a9-40d2-99c7-26016974fd0b.
- Čehijas Republikas Tieslietu ministrija (2020), “České soudnictví 2019: Výroční statistická zpráva” [“Čehijas tiesu sistēma 2019. gadā: gada statistikas pārskats”]. https://www.justice.cz/documents/12681/719244/Ceske_soudnictvi_2019_vyrocni_stat_zprava.docx/d5bc0218-e4a9-40d2-99c7-26016974fd0b.
- Prāgas municipālā tiesa, 2020. gada 23. aprīļa lēmums Nr. 14 A 41/2020.
- Prāgas municipālā tiesa, 2020. gada 7. maija lēmums Nr. 10 A 35/2020–261.
- ESAO (2019), “Czech Republic's Phase 4 Follow-up Report on the progress made by the Czech Republic to implement the OECD Anti-Bribery Convention”.
- Čehijas Republikas parlaments (2019), “Sněmovní tisk 565/0, část č. 1/4. VI.n.z. o lobbování” [“Parliamentary print 565/0, daļa Nr. 1/4, valdības priekšlikums Lobēšanas likumam”]. <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=565&CT1=0>.
- Ģenerālprokuratūra (2019), tieslietu ministram adresēta vēstule ar komentāriem par grozījumiem Prokuratūras likumā, likumdošanas procesa elektroniskā bibliotēka. <https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=KORNBD9J6ZWU>.
- Ģenerālprokuratūra (2019), ģenerālprokurora piezīmes attiecībā uz diskusijām par komentāriem saistībā ar Prokuratūras likumu. <http://www.nsz.cz/index.php/en/tiskove-zpravy/2414-nejvyi-statni-zastupce-komentuje-projednavani-pipominek-k-zakonu-o-statnim-zastupitelstvi>.

- Organizācija “Reportieri bez robežām”, Čehijas Republika. <https://rsf.org/en/czech-republic>.
- Čehijas Republikas Augstākās Administratīvās tiesas 2006. gada 27. aprīļa lēmums Nr. 4 Aps 4/2005 un 2008. gada 21. maija lēmums Nr. 4 Ans 9/2007.
- Čehijas Republikas Augstākās Administratīvās tiesas 2020. gada 4. jūnija lēmums Nr. 6 As 88/2020–44.
- Čehijas Republikas Augstākās Administratīvās tiesas 2020. gada 21. maija lēmums Nr. 5 As 138/2020–80.
- Čehijas Republikas Augstākās Administratīvās tiesas 2020. gada 8. maija lēmums Nr. Nao 48/2020–149.
- Transparency International* (2020), 2019. gada korupcijas uztveres indekss.
- Transparency International* Čehijas Republika (2020), *Transparency International* sniegtā informācija apspliedei ar ieinteresētajām personām 2020. gada ziņojumam par tiesiskumu.
- ANO Narkotiku un noziedzības novēršanas birojs, “goAML (Anti-Money-Laundering System)”. <https://www.unodc.org/unodc/en/global-it-products/goaml.html>.
- Prokuroru savienība (2019), “Připomínky Unie k ministerskému návrhu na změnu zákona o státním zastupitelství” [“Komentāri par grozījumiem Prokuratūras likumā”]. <https://www.uniesz.cz/pripominky-unie-k-ministerskemu-navrhu-na-zmenu-zakona-o-statnim-zastupitelstvi/>.
- Prokuroru savienība (2019), Savienības komentāri par grozījumiem Prokuratūras likumā, pilns teksts. <https://www.uniesz.cz/wp-content/uploads/2019/07/P%C5%99ipom%C3%ADnky-LK-USZ-novela-ZSZ.rtf>.
- Apvienoto Nāciju Organizācijas Cilvēktiesību padome. “Universal Periodic Review — Czechia”. <https://www.ohchr.org/EN/HRBodies/UPR/Pages/czindex.aspx>.
- Virtuāls Čehijas apmeklējums 2020. gada ziņojuma par tiesiskumu kontekstā.

II pielikums. Valsts (Čehijas Republikas) apmeklējums

2020. gada jūnijā notika Komisijas dienestu virtuālas sanāksmes, kurās piedalījās:

- Valdības pretkorupcijas padome
- Žurnālistu asociācija
- Tiesu izpildītāju palāta
- Radio un televīzijas apraides padome
- Čehijas Advokātu kolēģija
- Finanšu analītikas birojs
- Frenks Bolds (*Frank Bold*), projekts *Reconstruction of the State*
- Starptautiskā Preses institūta Čehijas Republikas nodaļa
- Čehijas policijas Nacionālā Organizētās noziedzības apkarošanas aģentūra
- Ombuds
- Ģenerālprokuratūra
- Augstākā administratīvā tiesa
- Augstākā revīzijas iestāde
- Augstākā tiesa
- Fonds neatkarīgai žurnālistikai (*The Endowment for Independent Journalism*)
- *Transparency International* Čehijas Republika
- Tiesnešu savienība
- Prokuroru savienība

* Komisija vairākās horizontālās sanāksmēs tikās arī ar šādām organizācijām:

- *Amnesty International*
- Eiropas Pilsonisko brīvību savienība
- “Pilsoniskā sabiedrība — Eiropa”
- Eiropas baznīcu konference
- *EuroCommerce*
- Eiropas Bezpeļņas organizāciju tiesību centrs
- Eiropas Preses un plašsaziņas līdzekļu brīvības centrs
- Eiropas Pilsoniskās sabiedrības forums
- *Free Press Unlimited*
- *Front Line Defenders*
- Starptautiskās Lesbiešu un geju asociācijas Eiropas reģionālā nodaļa (*ILGA-Europe*)
- Starptautiskā Juristu komisija
- Starptautiskā Cilvēktiesību federācija
- Starptautiskais preses institūts
- Mūžizglītības platforma (*Lifelong learning Platform*)
- Atvērtās sabiedrības iniciatīva *Justice* / Atvērtās sabiedrības Eiropas politikas institūts
- “Reportieri bez robežām”
- *Transparency International* ES nodaļa